

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Влада на Република Северна Македонија

GREEN
CLIMATE
FUND

Отворен повик

за финансиска поддршка на проектни идеи
од Зелениот климатски фонд во
Република Северна Македонија
(2019)

Отворен повик за финансиска поддршка на проектни идеи од Зелениот климатски фонд во Република Северна Македонија (2019)

Владата на Република Северна Македонија, претставена од Кабинетот на заменик претседателот на Владата одговорен за економски прашања како национален назначен орган (ННО) за Зелениот климатски фонд, го објавува Отворениот повик за доставување на проектни идеи кои се осврнуваат и се одговор на предизвикот кој го претставуваат климатските промени.

Отворениот повик има за цел да собере проектни идеи со потенцијал за ублажување/адаптација кои ќе се разгледаат на национално ниво и ќе се достават до Зелениот климатски фонд (ЗКФ) за финансирање.

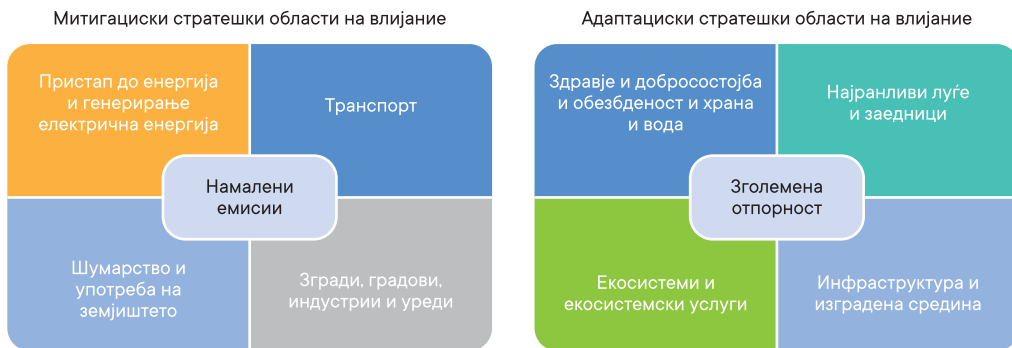
1. Основни информации за Зелениот климатски фонд

Зелениот климатски фонд (ЗКФ) е нов глобален фонд воспоставен со Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (УНФЦЦЦ) која ги поддржува напорите на земјите во развој да одговорат на предизвикот што го носат климатските промени (<https://www.greencimate.fund/home>). Главното начело на ЗКФ како глобален фонд, е да промовира парадигма на промена кон развој кој предизвикува ниски емисии и е отпорен на климатските промени.

ЗКФ е формиран во 2010 година, од страна на 194 држави кои се страни на Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (УНФЦЦЦ), како дел од Финансискиот механизам на Конвенцијата. Фондот, кој се води од начелата и одредбите на Конвенцијата, има цел еднакво да се поделат ресурсите меѓу мерките за адаптација и ублажување. Вкупните средства кои се посветени за ЗКФ во моментот се 10,3 милијарди УСД, а мобилизацијата на средства и понатаму продолжува.

ЗКФ финансира проекти и програми кои водат до намалување на емисиите (ублажување) и зголемување на климатската отпорност (адаптација), кои ги разработуваат јавниот и приватниот сектор со цел да придонесат за остварување на приоритетите на државата во поглед на климатските промени. Проектите кои опфаќаат повеќе сектори и кои имаат придружни придобивки и за ублажувањето и за адаптацијата исто така се подобни за финансирање од страна на ЗКФ. Секој предложен проект или програма ќе треба да покаже климатска оправданост, односно дека придонесува за ублажување, адаптација или и за двете и треба да идентификува на која од дефинираните стратешки области на влијание на ЗКФ придонесува (за поединечни проекти или програми, може да се применат неколку области на влијание).

ЗКФ идентификува **осум стратешки области на влијание** во кои насочените инвестиции би имале поголемо влијание; тоа се таканаречени „области на резултати“ кои го претставуваат ангажманот на Фондот и се во согласност со приоритетите на државата. Предлог-проектите треба да ги следат и да се усогласени со стратешките области на влијание на ЗКФ (претставени на Слика 1).

Слика 1: Стратешки области на влијание на ЗКФ

ЗКФ нуди грантови, концесиски заеми, гаранции и капитал за финансирање проекти кои според големината може да бидат микро (помали од 10 милиони УСД) па с до големи проекти (повеќе од 250 милиони УСД). Покрај ова, достапни се и ресурси во вид на грантови кои можат да се искористат за подготовка на државите за соработка со Зелениот климатски фонд, како и за подготовка на предлог-проекти.

Државата да е целосно ангажирана и да чувствува сопственост над проектот е основно начело на ЗКФ; во таа смисла, Фондот истакнува дека е важно да се примени пристап на вклученост од целата држава, со што ќе се зајакне ефективната вклученост на релевантните институции и засегнати страни на национално ниво.

2. Целта на Отворениот повик за проектни идеи

Целта на овој повик е да ги охрабри и поддржи сите заинтересирани засегнати страни да изработат проектни идеи со потенцијал за ублажување/адаптација (или и двете), како прв чекор од процесот на подготовка на предлог-проекти.

3. Прифаќање на проектната идеја

Проектните идеи доставени до националниот назначен орган (ННО) ќе подлежат на постапка за утврдување на нивна подобност и приоритизација со цел да се утврди можноста истите да бидат вклучени во Работната програма за земјата на ЗКФ. Проектната идеја треба да е во согласност со приоритетните сектори за ублажување и адаптација, согласно наведеното во националните стратешки документи (Третиот национален план за климатски промени - за приоритетите во однос на адаптација, и Вториот двогодишен извештај за климатски промени - за приоритетите за ублажување), како и со стратешките области на влијание на ЗКФ. Сите релевантни документи се наведени на официјалната интернет-страница: www.greendevopment.mk.

4. Национални приоритетни сектори/активности за ублажување и адаптација

Проектната идеја треба да предлага активности кои припаѓаат на најмалку еден приоритетен сектор од националните приоритетни сектори со висок потенцијал за ублажување/адаптација претставени во следната Табела 1:

Табела 1. Национални приоритетни сектори со висок потенцијал за ублажување/ адаптација

Приоритетни сектори со висок потенцијал за ублажување	Приоритетни сектори со висок потенцијал за адаптација
Енергија - енергетика	Водни ресурси
Енергија - производство и градежништво	
Енергија - транспорт	
Земјоделство, шумарство и друга употреба на земјиштето (АФОЛУ) – Сточарство/ шумарство/употреба на земјиштето	Земјоделство - Општо/винарство/ сточарско производство
Отпад - Отстранување на цврст отпад	Биолошка разновидност
	Здравје на луѓето
	Културно наследство

Листата на приоритетни активности (ублажување и адаптација) е дадена во ПРИЛОГ 2 кон овој Отворен повик за проектни идеи.

5. Проценка на подобноста на проектните идеи

Секоја проектна идеја треба да ги исполнува сите четири критериуми за подобност:

- Да има цели кои се усогласени со целите на националните политики и стратегии за климата;
- Да се во согласност со релевантните национални развојни индикатори, овозможувачки политики и институционални рамки;
- Да се во согласност со најмалку една стратешка област за резултати на ЗКФ;
- Да се однесуваат на прашања кои се релевантни за вклучување на родот и другите ранливи групи и да опишуваат како отпорноста/ублажувањето на климатските промени еднакво влијае врз мажите и жените или да потврдат дека жените ќе имаат еднакви придобивки од проектните активности

Само проектните идеи кои ќе ја поминат административната проверка и проверката на подобноста ќе бидат потврдени и понатаму приоритизирани со употреба на утврдените критериуми за приоритизација, по што ќе се извести секој подносител. Повеќе информации за критериумите за приоритизација можете да добиете од Упатството за подносиители и за националниот механизам за приоритизација, достапно на www.greendevopment.mk.

6. Стратегиска приоритизација на проектни идеи

При стратегиската приоритизација на подобните проектни идеи ќе се користат следните критериуми:

- Пристап на проектот (Кохерентност при опишување на проблемот и на климатската оправданост, целите и очекуваните резултати на проектот);
- Капацитетот на субјектите што ќе го спроведуваат проектот (Ниво на искуство и вештини на субјектите/партнерите што ќе го спроведуваат проектот, како и веќе спроведени слични проекти);

- Предвиденото времетраење на проектот (Временската рамка во која се претставува времетраењето на предложените активности);
- Статус на проектната идеја (Моментален статус на проектната идеја);
- Потенцијал да го поддржи процесот за пристапување во ЕУ (Број на одредници на ЕУ со кои е усогласен проектот);
- Целите на проектот се во согласност со националните приоритетни ЦОР (Број на цели за оддржлив развој врз кои влијае или чие постигнување поттикнува спроведувањето на проектот);
- Кохерентност со националните стратегии за климатски промени (Кохерентност и усогласеност на целите на проектот со приоритетите веќе наведени во националните политики и стратегии за клима)
- Потенцијал за влијание (Прелиминарна проценка) –(Прелиминарна проценка на потенцијалот за ублажување/адаптација како и на потенцијалот за промоција на родовата еднаквост и потенцијал да влијае одделно врз жените и мажите како и врз ранливите групи)

За детални информации во врска со критериумите за приоритизација на проектни идеи погледнете го Упатството за подносителите, достапно на www.greendevopment.mk.

Сите подобни и приоритизирани проектни идеи ќе бидат потврдени и вклучени во Работната програма на ЗКФ за Северна Македонија. Предлагачите на потврдените проектни идеи ќе бидат поттикнати да ги контактираат акредитираните субјекти за дополнително разработување на проектната идеја во Концептни белешки или целосни предлог-проекти за ЗКФ во консултација и тесна соработка со ННО.

7. Кој може да поднесе проектна идеја?

Овој повик е отворен за сите заинтересирани засегнати страни вклучително и за академските установи, националните/локалните власти, јавни и приватни претпријатија, НВОи и други правни лица, така што секој правен субјект се охрабрува да развие сопствена проектна идеја.

8. Како да се аплицира?

Предлагачот треба да го пополни Образецот за проектна идеја на англиски јазик, со употреба на електронскиот образец до кој може да пристапите на www.greendevopment.mk. Обрасците се исто така приложени и во ПРИЛОГ 1 кон овој Повик за да ги видат подносителите, но проектната идеја може да се достави електронски преку интернет-страницата само доколку сте регистриран корисник.

Пред да почне со подготвување на проектната идеја, секој предлагач треба да се регистрира на www.greendevopment.mk/login, со цел да добие пристап до образецот за поднесување на проектната идеја. Образецот за проектната идеја треба да се пополни со сите потребни информации, податоци и документи во прилог (на пример мапа со локацијата на проектот; листа на вработени кои ќе работат на спроведувањето на проектот и референтна листа со релевантни податоци за претходно слично искуство итн.). За детално упатство како да се пополни Образецот за проектната идеја видете го **Упатството за изработка на предлог-проекти за ЗКФ**, достапно на www.greendevopment.mk. Сите други информации за работата на Зелениот климатски фонд и механизмите на земјата за соработка со Фондот исто така се достапни на интернет-страницата на ННО: www.greendevopment.mk.

ЗАБЕЛЕШКА: Образецот за проектната идеја, целосно пополнет не треба да надминува 5 страници, без прилозите и треба да се достави целосно електронски пополнет и потпишан.

Сите дополнителни документи кои треба да се достават заедно со Образецот за проектната идеја треба да се прикачат во финалната фаза од пополнувањето на Образецот за аплицирање на интернет.

Предлагачите може да изберат да достават предлози кои се во која било од трите фази на развој: во фаза на проектна идеја, концептна белешка и во фаза на целосен предлог-проект; Обрасците се достапни на интернет-страницата на ННО.

Доколку ННО добие концептна белешка или целосен предлог-проект (во образецот на ЗКФ) од национална институција или од меѓународен акредитиран субјект (како одговор на повикот за предлог-проекти или по сопствена иницијатива), ННО ќе ги спроведе сите фази за обезбедување на квалитетот согласно оваа процедура, без оглед во која напредна фаза на проектот се наоѓа истиот. Поради тоа, подносителите мора да го пополнат прво образецот за проектната идеја онлајн, да го наведат статусот на проектот во однос на фазата на развој (идеја, концептна белешка или целосен предлог-проект) и по добивање на Писмото за прифаќање од ННО, подносителите ќе бидат охрабрани да достават соодветно разработена концептна белешка или проектна идеја.

9. Рокови за поднесување на проектната идеја

Подносителите треба да достават целосно пополнет образец за проектната идеја најдоцна до 15^{ти} декември 2019 година (16:00 ч).

Деталните упатства за пополнување на образецот за проектна идеја и другите информации во врска со овој Повик за поднесување на проектни идеи или пак за работата на Зелениот климатски фонд се достапни на интернет-страницата на ННО: www.greendevlopment.mk.

Сите подносителите ќе бидат информирани доколку нивната проектна идеја е потврдена како подобна и стане дел од Работната програма за земјата на ЗКФ, или пак доколку нивната проектна идеја е одбиена со коментари за подобрување. Работната програма за земјата на ЗКФ ќе биде документ достапен за јавноста.

10. Индикативни рокови за оценување на проектните идеи

Индикативната временска рамка за поднесување и оценка/приоретизација на проектните идеи е дадена на следниот гантограм.

11. Изработка на концептна белешка/целосен предлог-проект и поднесување до ЗКФ за финансиска поддршка

Подносителите треба да бидат свесни дека пред поднесување на Концептната белешка/Целосниот предлог-проект до ННО мора да имаат воспоставено партнерство со акредитиран субјект (АС); сепак во ситуации кога подносителот нема идентификувано соодветен АС со кој ќе работи, по добивање потврда за подобноста на проектната идеја, ННО ќе ги поддржи подносителите на проектот да го идентификуваат најсоодветниот АС според моменталната листа на акредитирани субјекти за ЗКФ и нивните односни капацитети; тие АС ќе воспостават партнерство со подносителот на проектот. ННО ќе ја разработи проектната идеја во концептна белешка/целосен предлог-проект и ќе даде насоки во врска со проектниот циклус на ЗКФ.

Терминот „акредитиран“ значи дека овие субјекти поминале низ процесот за акредитација на ЗКФ и ги исполнуваат стандардите на Фондот (јавни, приватни или невладини организации). Целосната листа на акредитирани субјекти е достапна на интернет-страницата на ЗКФ (<https://www.greenclimate.fund/how-we-work/tools/entity-directory>).

Откако ООН ќе ја потврди подобноста на проектната идеја, АС ќе изработи и поднесе концептна белешка/целосен предлог-проект до ЗКФ во соработка со националните институции/подносителите. АС треба тесно да се координираат со ННО во однос на листата на проекти, прифаќањето на предлозите за финансирање и спроведувањето на проектите. За подготовка на Концептните белешки/Целосни предлог-проекти,

подносителите треба да ги користат обрасците на ЗКФ (www.greenclimate.fund) кои исто така може да се најдат и на интернет-страницата на ННО: www.greendevlopment.mk.

Концептната белешка разработена од акредитираниот субјект и од подносителите ќе биде доставена до ННО за **техничка оценка** и треба да ги има во прилог следните документи:

1. Мапа на која се наведува локацијата на проектот/програмата,
2. Дијаграм за да се опише теоријата на промени,
3. Економски и финансиски модел со главните претпоставки и можни подвлечени сценарија,
4. Прелиминарна студија на изводливост,
5. Извештај за оценка на претходните проекти (применливо за проекти во кои се реплицираат претходните инвестиции),
6. Резултати од анализите на животната средина и социјалните ризици

Техничката проценка на концептната белешка/целосниот предлог-проект ќе се врши со употреба на следните главни критериуми:

- **Потенцијал за влијание на проектот** – Оценети влијанија врз ублажувањето/адаптацијата, ниво на преостанати ризици поврзани со проектот и соодветни мерки за ублажување на истите кои се дефинирани со цел да ги исполнат Еколошките и социјални стандарди (ЕСС)
- **Потенцијал за менување на парадигмата** – потенцијал да иницира промени во политиките, изработка на нови стратешки документи или нови регулативи, дали нуди можности за реплицирање на проектот во неколку региони на РСМ и процент на научени лекции и искуства стекнати од проектот, степен на иновативни елементи и концепт за проектните активности
- **Потенцијал за одржлив развој** – очекувани позитивни еколошки, социјални, здравствени и економски придружни придобивки, вклучително и влијание врз родово-чувствителен развој (на пр. видови на подобрување кај медиумите и секторите на животната средина, вкупен број на работни места (директни и индиректни) кои ќе се креираат со спроведувањето на проектот итн.)
- **Релевантност за потребите на земјата** – % на население кое ќе има социо-економски придобивки од проектот, специфицирани активности за зајакнување на институционалниот и имплементирачкиот капацитет во РСМ
- **Сопственост од државата** – Кохерентност и усогласеност на проектните цели со приоритетите кои се веќе наведени во националната климатска политика, регулативите, законодавството и стратегиите, усогласување на проектот со националната развојна агенда, ангажираност на засегнатите страни.
- **Ефикасност и ефективност** – Економска и финансиска цврстина на проектот, можности за комбинација на различни видови на финансирање, ниво на технологии на најдобри практики кои се планира да се спроведат со проектот и главни придобивки кои ќе се постигнат.

Дополнителни информации за овие критериуми можете да најдете на www.greendevlopment.mk.

Проверката при спроведување на процедурата „Без-приговор“ е последниот чекор за обезбедување на квалитетот, со цел подносителот да добие **писмо „Без-приговор“** од ННО за доставување до ЗКФ. Процедурата „Без-приговор“ е главната алатка за да се обезбеди целосна сопственост над предлогот од земјата, и обезбедува увид во усогласеноста на предложената инвестиција со приоритетите на земјата.

Обезбедувањето квалитет опфаќа прашања и докази во однос на техничкото одобрување на проектот, дали сите коментари дадени за време на техничката проценка се земено предвид во предлог-проектот, дали АС го претставил предлог-проектот пред националните органи, дали предлог-проектот е во Работната програма за земјата, дали се организирани консултации со таргетираните засегнати страни итн.

Ако предлог-проектот е прифатен од Владата на Република Северна Македонија, ННО ќе издаде писмо Без-приговор за тој предлог-проект и Целосниот предлог-проект може да се достави до ЗКФ за оценување со цел да добие финансиска поддршка. Подносителите мора да бидат свесни дека предлог-проектите за финансирање кои нема да имаат во прилог писмо „Без-приговор“ потпишано од ННО на Република Северна Македонија, нема да бидат разгледани од страна на секретаријатот на ЗКФ.

12. Прашања и одговори

Со цел да одговорот на прашањата кои може да се јават во текот на овие фази од изработката на проектот (проектната идеја/концептна белешка/целосен предлог-проект) во однос на подготовката и исполнувањето на обрасците за аплицирање, роковите итн. погледнете до делот со Прашања и одговори (Q&A) на интернет-страницата на ННО: www.greendev-velopment.mk или контактирајте ги одговорните лица од ННО. Делот со Q&A на интернет-страницата редовно ќе се ажурира согласно поставените прашања од подносителите.

Анекс I: Образец за проектна идеја

Проектна идеја

Наслов:

Белешка за проектна идеја

Овој образец за проектната идеја може да го користат подносителите кои ќе решат да достават Белешка за проектна идеја за да ја разгледа националниот назначен орган, или пак подносителите кои се заинтересирани да одговорат на конкретен повик за доставување на предлог-проекти објавен од ННО.

ННО ќе ја разгледа Проектната идеја со употреба на група веќе утврдени критериуми за подобност, и само подобните проектни идеи ќе бидат прифатени и вклучени како дел од Работната програма на земјата. ННО ќе испрати писмо за потврда до сите подносителите за да ги известат или за прифаќањето на идејата, или да ги информира за одбивањето на проектната идеја и да даде препораки за подобрување на истата.

Подносителите на прифатените проектни идеи ќе се охрабрат понатаму да ја развијат идејата во концептна белешка согласно обрасците на ЗКФ и во тесни консултации со претставниците на ННО. Во фазата на концептна белешка, треба да се идентификува акредитиран субјект кој ќе помогне за развој и спроведување на предлог-проектот согласно нивната област на делување, критериумите за акредитација на конкретниот акредитиран субјект, како и големината на проектот кој треба да го спроведува овој субјект, област/сектор на експертиза и категорија на еколошки и социјални ризици со кои може да се справи субјектот.

Подносителите треба да ја користат електронската верзија на Белешката за проектната идеја која може да ја пополнат онлајн (Образец за аплицирање онлајн) со користење на сопствена лозинка за пристап. По регистрацијата, корисникот ќе види листа со претходно дефиниран образец со прашања (Белешка за проектна идеја). По поднесувањето на Белешката за проектната идеја, подносителот ќе добие порака по е-пошта со информација дека Белешката за проектната идеја е успешно доставена.

Деталните упатства за пополнување на овој образец и другите информации за работата на Зелениот климатски фонд се достапни на интернет-страницата: www.greendevlopment.mk.

Општи информации за проектот	
Наслов на проектот:	
Проект или програма	☐ Проект ☐ Програма
Времетраење на проектот (месеци):	
Географска локација на проектните активности (Ве молиме во Прилогот прикачете и мапа):	
Субјект/и кои ќе го спроведуваат (назив, вид на организација, адреса, лица за контакт) <i>Ве молиме во Прилог вклучете и листа на вработени кои ќе бидат посветени на спроведувањето на проектот (расчленети по пол и образование) за секој субјект</i>	Наслов: Вид на организација: Адреса: Лице за контакт: Телефон/адреса за е-пошта:
Претходно искуство во спроведување слични проекти (слични во однос на сложеноста, трошоците и времетраењето)	<i>Ве молиме наведете најмалку два завршени слични проекти со информации за проектните трошоци, целта на проектите, главни корисници и главни резултати. Може да дадете и Референтна листа во Прилог во која ќе има порелевантни податоци за претходни слични искуства</i>
Статус на проектот:	☐ Целосен предлог-проект ☐ Концептна белешка ☐ Белешка за проектна идеја
Фокус на проектот врз климата и области на резултати	
Област на фокус на проектот:	☐ Ублажување ☐ Адаптација ☐ Опфаќа повеќе сектори

Стратешки области на резултати на Зелениот климатски фонд

(Кој од наредните области на резултати кои се во фокусот на ЗКФ ги опфаќа предложениот проект?)

Ве молиме означете ги најрелевантните

Ублажување

Со намалување на емисиите на стакленички гасови:

Пристап до енергија и генерирање електрична енергија

(На пр. пристап до во мрежа, микро-мрежа, надвор од мрежа, каде електричната енергија се генерира од обновливи извори на енергија, односно сонце, ветер, геотермални води итн.)

Транспорт со ниски емисии

(на пр. брза железница, брз автобуски систем)

Згради, градови, индустрии и уреди

(На пр. нови и реновирани енергетски ефикасни згради, енергетски ефикасна опрема за компании и управување со синџирот за добавување)

Шумарство и употреба на земјиштето

(На пр. заштита и управување со шумите, земјоделско наводнување, пречистување на води и управување со водите итн.)

Адаптација на климатските промени

Со зголемување на отпорноста во следните сфери:

Најранливи луѓе и заедници

(На пр. ублажување на негативните ризици поврзани со климатските промени, развивање на системи за рано предупредување, развој на системи за осигурување итн.)

Здравје и добросостојба и обезбеденост со храна и вода

(На пр. обезбедување чиста вода за пиење на населението, спроведување на технологии за заштеда на вода итн.)

Инфраструктура и изградена средина

(На пр. инфраструктура за заштита од лизгање на земјиштето и лавини, системи за климатизација, отпорни патни мрежи итн.)

Екосистеми и екосистемски услуги

(На пр. заштита и управување со екосистеми, екотуризам итн.)

Опис на проектот (најмногу 3 страници)	
Севкупна цел на проектот:	
Конкретни цели на проектот	<i>(ако е можно дефинирајте ги специфичните цели поврзани со родови и малцински прашања и со климатските промени)</i>
Главен корисник на проектот (директен и индиректен) расчленето по вид на ранливост	
Кратко оправдување на проектот (кохерентност и усогласеност со националните климатски приоритети на земјата и со развојните стратегии, како и со националните ЦОП)	
Накратко опишете го проблемот со ублажување/адапција кој проектот има намера да го решава	<i>(ве молиме, наведете прашања релевантни за родовите и за ранливите групи)</i>
Наведете ги предложените проектни активности кои ќе ги решаваат горенаведените проблеми и идентификувани пречки и кои ќе доведат до очекуваните резултати	<i>(Ве молиме наведете доколку предложените активности/процеси или технологии што ќе се применуваат се иновативни. Исто така објаснете како жените, граѓанските организации, академските кругови, компаниите и другите засегнати страни ќе бидат вклучени во текот на спроведувањето на проектните активности)</i>
Накратко опишете ги очекуваните исходи како и економските (во евра) очекувани резултати во однос на социјалните, климатските/еколошките и родовите аспекти	<i>(на пр. број на ново-креирани работни места, тони намалени емисии на CO₂ eq., проценето влијае за адаптација - број на директни/индиректни корисници како и процент од вкупното население, на кој начин проектот ќе се осврне на прашањата поврзани со родот и ранливите групи?)</i>

<p>Наведете ако има потенцијал за реплицирање на проектните активности во друг регион или во соседна земја, и дали може да се користат резултатите од проектот</p>	
<p>Објаснете зошто е потребно да се финансира проектот:</p>	<p>(на пр. објаснете зошто овој проект не се финансира со домашни ресурси од јавниот и / или приватниот сектор(и))</p>
<p>Финансиски аспекти на проектот</p>	
<p>Индикативна вкупна вредност на проектот (евра):</p>	
<p>Индикативен износ кој се бара од ЗКФ (евра):</p>	
<p>Предвидено ко-финансирање (ако има) – евра или % од вкупниот износ на проектот</p>	
<p>Вид на финансиски инструмент што се бара:</p>	<p>☐ Грант</p> <p>☐ Заем</p> <p>☐ Друго _____</p>
<p>Други финансиски средства кои делумно ќе ги покријат вкупните трошоци за проектот:</p>	

Информации за подносителот	
Име на организацијата/институцијата која аплицира:	
Вид на организација/институција: <i>(јавна (владина), компанија, НВО, меѓународна организација, академска институција итн.)</i>	
Адреса: <i>(улица, број, поштенски број)</i>	
Лице за контакт:	
Позиција:	
Контакт <i>(телефон и е-пошта):</i>	
Датум на поднесување на белешката за проектна идеја за да ја разгледа ННО	

Документи за поддршка на БЕЛЕШКАТА ЗА ПРОЕКТНА ИДЕЈА:

ПРИЛОГ 1

ПРИЛОГ 2

ПРИЛОГ 3

ПРИЛОГ 2 Национални приоритетни сектори и приоритетни активности за ублажување и адаптација

Национален стратешки документ			ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)		
Врска до документот			http://klima.mk/documents/data/freshfile/download/554c445fc034633eb04507b0d6f605df04572ec50e97d2881f6f546ee57765090.pdf		
Приоритетни сектори	Цел за ублажување	Опис на активност за ублажување			
Енергија - енергетика	Намалување на загуби во мрежите за дистрибуција на електрична енергија и топлина	Оперативни и градежни мерки кои се потребни за намалување на загубите, ги спроведуваат операторите на дистрибутивните мрежи.			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на нови големи хидроцентрали			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на нови мали хидроцентрали и воведување на флексибилни повластени премиум тарифи за да се стимулира изградбата			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на сончеви електроцентрали (поголеми од 10 kW) и воведување на флексибилни повластени премиум тарифи за да се стимулира изградбата			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на сончеви кровни електроцентрали и воведување на „нето мерење“			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на ветерни електроцентрали и воведување на флексибилни повластени премиум тарифи за да се стимулира изградбата			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на електроцентрали на биogas и воведување на флексибилни повластени премиум тарифи за да се стимулира изградбата			
	Зголемување на домашниот капацитет за генерирање на енергија од обновливи извори на енергија	Изградба на електроцентрали на биомаса (незадолжителна когенерација на топлина и енергија) и воведување на флексибилни повластени премиум тарифи за да се стимулира изградбата			

Национален стратешки документ		ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)	
Врска до документот		http://klimatskipromeni.mk/data/rast.php?download/554c445fb026a3a6049527b0b060e0db0c45922ee50e97628811ef50ee577c5090.pdf	
Приоритетни сектори	Цел за ублажување	Опис на активноста за ублажување	
Енергија - енергетика	Користење на отпадната топлина од ТЕЦ Битола	Изградба на систем за централно греење во Битола и употреба на отпадната топлина од ТЕЦ Битола	
	Намалување на зависноста од увоз на енергија и поголема употреба на гасоводот	Изградба на електроцентрали на природен гас (когенерација)	
	Исполнување на целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност и во Акцискиот план за обновливи извори на енергија	Инсталација на сончево топлински колектори за топла вода	
	Пенетрација на уреди со поголема ефикасност (класа А++, А+, А, В) и исполнување на целта поставена во Акцискиот план за енергетска ефикасност	Означување на електричните уреди и опрема со цел да се обезбедат релевантни информации за тоа колку енергија троши секој производ.	
	Посебисно користење на електрична енергија со цел исполнување на целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност	Постепено исфрлање на уредите за греење со електрични грејачи и нивна замена со топлотни пумпи во согласност со Политиката на ЕУ за клима и енергија	
	Подобрување на информираноста на јавноста за важноста и придобивките од купување и користење уреди со повисока енергетска класа со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност	Формирање на информативни центри за ЕЕ во локалните самоуправи или во центрите на планските региони, во кои советниците за енергија ќе работат и ќе даваат бесплатни совети на сите заинтересирани граѓани за можностите за заштеда на енергија и намалување на трошоците во своите домови	
	Реновирање на постоечките станбени згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност	Реновирање на станбените згради со замена на прозорци, иницирано од сопствениците и/или поддржано од комерцијалните банки и фондови кои постојат во Република Македонија.	
	Реновирање на постоечките јавни згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност	Реконструкција на постојните јавни згради вклучувајќи и замена на прозорци кои се под надлежност на централната власт и локалната самоуправа.	

**Национален
стратешки
документ**

ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)

**Врска до
документот**

<http://klimatskipromeni.mk/data/next.php?idownload/554c445fc03b9a3bae04f922b0db60a8df045922ae50a97d28811ref:50ee977c5090.pdf>

**Приоритетни
сектори**

Цел за ублажување

Опис на активноста за ублажување

<p>Реновирање на постоечките комерцијални згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност</p>	<p>Реновирање на постоечките комерцијални згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност</p>	<p>Реновирање на постоечките комерцијални згради со замена на прозорци, иницирано од сопствениците и/или поддржано од комерцијалните банки и фондови кои постојат во Република Македонија.</p>
<p>Изградба на нови згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност</p> <p>Исполнување на барањата на Директивата на ЕУ 2010/31 која предвидува сите згради кои се изградени по 31.12.2020 да бидат згради кои речиси воопшто нема да трошат енергија (нула-енергетска зграда)</p>	<p>Изградба на нови згради со цел да се исполнат целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност</p> <p>Исполнување на барањата на Директивата на ЕУ 2010/31 која предвидува сите згради кои речиси воопшто нема да трошат енергија (нула-енергетска зграда)</p>	<p>Изградба на нови резиденцијални згради во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на згради</p> <p>Изградба на нови пасивни станбени згради во согласност со Директивата на Европска Унија 2010/31/EU.</p>
<p>Исполнување на целите поставени во Акцискиот план за енергетска ефикасност</p> <p>Замена на постојните светилки со нови натриумови и ЛЕД светилки</p>	<p>Замена на светилките со вжарено влакно на почеток со халогени, а потоа со компактни флуоресцентни (CFL) и ЛЕД светилки</p>	<p>Замена на светилките со вжарено влакно на почеток со халогени, а потоа со компактни флуоресцентни (CFL) и ЛЕД светилки</p>
<p>Примена на нови критериуми за енергетска ефикасност („озеленување“) во постапките за јавни набавки</p>	<p>Примена на нови критериуми за енергетска ефикасност („озеленување“) во постапките за јавни набавки</p>	<p>Интензивирање на активностите за осигуравање на правни и технички знаења и вештини на врштелите на јавните набавки за вклучување и евалуација на барањата за енергетска ефикасност во постапките за јавни набавки со примена на критериумот за економски најповолна понуда.</p>
<p>Овозможување пристап до нови видови гориво во станбените, комерцијалните и во јавните згради</p>	<p>Гасификација на домаќинствата и комерцијалниот и услужниот сектор преку изградба на гасификациска мрежа.</p>	<p>Гасификација на домаќинствата и комерцијалниот и услужниот сектор преку изградба на гасификациска мрежа.</p>
<p>Намамување на локалното загадување</p>	<p>Поголемо искористување на постојниот топлификациски систем за греење преку спроведување на информативни кампањи за приклучување на нови потрошувачи, вклучувајќи ги и оние кои во минатото се исклучиле од системот</p>	<p>Поголемо искористување на постојниот топлификациски систем за греење преку спроведување на информативни кампањи за приклучување на нови потрошувачи, вклучувајќи ги и оние кои во минатото се исклучиле од системот</p>

Национален стратешки документ		ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)	
Врска до документот		http://klimatskipromenimk.gov.mk/rest/files/download/554c445bc026a3a6e04527b0b0d0e0b0c04522ee50e97628811ef50eef765090.pdf	
Приоритетни сектори	Цел за ублажување	Опис на активноста за ублажување	
	Добивање санитарна топла вода со употреба на системот за греење во комбинација со сончеви колектори	Добивање на топла санитарна вода со употреба на системот за греење во комбинација со сончеви колектори	
	Спроведување на задолжителни енергетски контроли во производните индустрии и спроведување на стандардот ISO 50001	Спроведување на задолжителни енергетски контроли во производните индустрии и спроведување на стандардот ISO 50001	
	Воведување на ефикасни електрични мотори во производните индустрии	Воведување на ефикасни електрични мотори во производните индустрии	
Енергија - енергетика	Исполнување на целите поставени во Акцискиот план за обновлива енергија (5% удел на биогорива до 2020 година)	5% учество на биогоривата до 2020 година	
	Исполнување на целите поставени во Акцискиот план за обновлива енергија (10% удел на биогорива до 2020 година)	10% учество на биогоривата до 2020 година	
	Поголема искористеност на железницата преку подигање на свеста кај луѓето за користење на железницата за подолги патувања и создавање на подобри услови на компаниите.	Поголема искористеност на железницата преку подигање на свеста кај луѓето за користење на железницата за подолги патувања и создавање на подобри услови на компаниите.	
	Оваа мерка се состои од последователно организирани и добро планирани чекори за побрза обнова на возниот парк	Оваа мерка се состои од последователно организирани и добро планирани чекори за побрза обнова на возниот парк	
Оваа мерка се состои од донесување на регулатива со која ќе се овозможи обнова на националниот возен парк на лесни и тешки товарни возила и на автобуси	Оваа мерка се состои од донесување на регулатива со која ќе се овозможи обнова на националниот возен парк на лесни и тешки товарни возила и на автобуси		

Национален стратешки документ

ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)

<https://klimatski.promeni.mk/data/rest/file/download/554c445fec0336a336e04f502b0d6b60adfb04f522ee50c97d28811ef5b6ee77c65090.pdf>

Врска до документот	Цел за ублажување	Опис на активноста за ублажување
Приоритетни сектори	<p>Спроведување на кампањи/субвенции и системи за користење на нови или изнајмени велосипеди, за пешачење и спроведување на политики за паркирање со што би се намалило користењето на автомобили во градските средини.</p> <p>Повозување на Република Македонија со Република Бугарија и проширување на извозот на надворешни пазари, не само во соседните држави Туку и во ЈИЕ и во регионот на Турција, со употреба на железницата.</p> <p>Оваа мерка се состои од последователно организирани и добро планирани чекори за побраза обнова на возниот парк, со воведување на автомобили на електричен погон.</p>	<p>Спроведување на кампањи/субвенции и системи за користење на нови или изнајмени велосипеди, за пешачење и спроведување на политики за паркирање со што би се намалило користењето на автомобили во градските средини.</p> <p>Изградба на пругата до Република Бугарија</p>
Енергија - енергетика	<p>Намалување на нивото на емисии на СН4 од ентерична ферментација кај високо продуктивни молзани кравии.</p> <p>Намалени емисии на NO_x од управување со арско губриво од високо продуктивни молзани кравии.</p> <p>Намалени емисии на NO₂ од управување со арско губриво од високо продуктивни свињарски фарми.</p> <p>Заштита на шумските површини преку спречување шумски пожари и штети предизвикани од овие пожари.</p> <p>Подобрување на квалитетот на шумите преку пошмување на транзитивните шумски површини со видови дрва од повисок квалитет: зимзелени, листопадни и мешани шуми.</p>	<p>Оваа мерка се состои од последователно организирани и добро планирани чекори за побраза обнова на возниот парк, со воведување на автомобили на електричен погон.</p> <p>Преку измена на составот на сточната храна и практиките на исхрана кај молзаните кравии, емисијата на СН4 од ентерична ферментација може да се намали за 20%.</p> <p>Со измена на управувањето со арско губриво од молзани кравии, емисиите на NO_x може да се намалат до 30%.</p> <p>Со измена на управувањето со губривото од свињарските фарми, емисиите на NO₂ може да се намалат до 50%.</p> <p>Заштита на шумските површини преку спречување шумски пожари и штети предизвикани од овие пожари.</p> <p>Подобрување на квалитетот на шумите преку пошмување на транзитивните шумски површини со видови дрва од повисок квалитет: зимзелени, листопадни и мешани шуми.</p>

Национален стратешки документ		ВТОР ДВОГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2017)	
Врска до документот		http://klimatskipromeni.mk/data/rast.php?download/554c445fb029a3a604592b0b060e0b0c4592eef50e97628811ef50ee577c65090.pdf	
Приоритетни сектори	Цел за ублажување	Опис на активноста за ублажување	
Енергија - енергетика	Да се намали интензитетот на ерозијата на почвата и задебалата на органските материи од почвата	Култивација на почвата на накосен терен предизвикува интензивни процеси на ерозија на почвата и минерализација на органските материи во почвата.	
	Да се намали ерозијата на горниот слој на почвата и да се заштитат органските материи во почвата	Недопната култивација на обработливо земјиште вообичаено предизвикува интензивни процеси на ерозија	
	Намалување на ерозија на почвата и зголемување на органските материи во почвата на лозјата и овоштарниците на накосени терени (наклон од 5–15%)	Кај лозјата и овоштарниците на локации каде редовите се свртени кон надолу, како резултат на интензивен класичен систем на култивација, се јавуваат интензивни процеси на ерозија на почвата и осиромашување, кои водат до интензивни емисии на јаглерод од почвата.	
	Заштита на животната средина и исполнување на највисоките европски стандарди	Рехабилитација на постојните депони и на незаконските (диви) депони со многу висок, висок и среден ризик во секој од петте региони за управување со отпад. Затворање на постојните депони.	
	Заштита на животната средина и исполнување на највисоките европски стандарди	Отворање на нови регионални депони во сите региони за управување со отпадот со инсталиран систем за механички и биолошки третман и компостирање. Механички и биолошки третман (МБТ) во нови депони со компостирање	
	Поставување на контејнери за селектиран отпад, главно хартија	Поставување на контејнери за селектиран отпад, главно хартија. Сортирање на отпадна хартија	

ПРИЛОГ 2 Национални приоритетни сектори и приоритетни активности за ублажување и адаптација
Приоритетни ранливи сектори со висок потенцијал за адаптација

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)	
http://unfccc.org.mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf#w	
Национален стратешки документ	Опис на активност за адаптација
Врска до документот	Приоритетни сектори
Водни ресурси	Опис на активност за адаптација
<p>Спроведување на технологија за повторно користење на водата (комунална вода, одведување, отпадни води)</p> <p>Инвентаризација и мапирање со ГИС на постоечките бунари за употреба на подземни води</p> <p>Изградба на систем за трансфер на вода меѓу сливовите</p> <p>Изработка на план за управување со речен слив вклучително и на конјунктивни површини и залиха на подземни води</p> <p>Мапирање на опасни настани со ГИС и управување со ризици (суши и поплави)</p> <p>Мониторинг на подобрувањето на мрежата (површински води, подземни води, употреба на водите, квалитет на водите)</p> <p>Изработка на акциски план за поплави и воведување на систем за рано предупредување од поплави</p>	<p>Измена на постоечките системи за водоснабдување и иригација со цел да се намали загубата на вода (капка по капка, микропрскалки, ниска енергија, уреди за мерење)</p>

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)	
http://unfccc.org.mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL.web.pdfw	
Национален стратешки документ	Опис на активност за адаптација
Врска до Документот	Опис на активност за адаптација
Приоритетни сектори	
Земјоделство - Општо	
Субвенции за спроведување на мерки за адаптација за професионалните земјоделци	Формирање на национален фонд за тестирање на адаптационски мерки и воведување на видови кои се отпорни на суши
Изработка на нова селекција на сорти и програма за експериментирање за зголемување на адаптацијата на културите пред негативните влијанија на климатските промени	
Формирање на национален центар за предвидување на суши и принос	
Подготовка на технички и процедури за одгледување, користење на вештачки гјубрива и рекламација на земјиштето за главните култури во подрачјата погодени од КП	
Воведување на различни начини за обработување на земјиштето со цел промовирање на одржливи земјоделски практики.	
Развивање на технички за наводнување и водоснабдување	
Спроведување на „Политиката за биогорива во Македонија“ со која ќе се промовира користењето на биогорива како алтернатива на фосилните горива во земјоделските машини.	
Формирање на национална мрежа за долгорочен мониторинг на агро-климатските и агро-почвени параметри како предуслов за ефикасно планирање и спроведување на адаптационски мерки	
Развивање на критериуми и идентификација на типови за употреба на земјиштето (ЛУТ) и агро-еколошки зони (АЕЗ)	
Воспоставување на 15-20 фенолошки полиња и долгорочна програма за финансирање	
Вклучување на мерките за адаптација на климатските промени во системите за рурален развој	

**Национален
стратешки
документ**

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)

**Врска до
документот**

http://unfccc.org.mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf

Приоритетни сектори

Опис на активноста за адаптација

Зголемување на органското земјоделство

Зголемување на длабочината на засејувањето

Земјоделство - винарство

Поддршка за водните заедници и промена на системот за наплата за водата за наводнување (по м3).

Изработка на критериуми и идентификација и одбележување на локалитети со специфични климатски и почвени карактеристики за определени сорти (героар)

Отворање на објекти за обработка на биолошки остатоци за производство на биогорива

Воспоставување на систем за рано предупредување (мрежа на метеоролошки станици) за подобра контрола на штетници и ефикасност во употребата на водата

Поддршка за истражување и иновација за развивање и проширување на нови системи и мерки за производство

Спроведување на нови системи за обука, особено за сортите трпезно грозје (заштита од изгореници од сонцето) и спроведување на интегрирано производство на вино (оптимизација на контролата на штетници и ефикасност во употребата на вештачки губрива)

Поддршка за отворање на објекти и логистика за производство на расад и сорти кои се поопортни на притисоците од климата.

Подготовка на фенолошки полиња во секој подрегион во Повардарскиот регион и долгорочна програма за финансирање

Финансиска поддршка за спроведувањето на модерни мерки за адаптација, на пр. УВ мрежи, покриени култури, наводнување со прскалки

Зајакнување и структурни промени кај здруженијата и корпорациите на корисници на вода

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)	
Национален стратешки документ	
Врска до документот	http://unfccc.org.mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdfw
Приоритетни сектори	
<p>Финансиска поддршка за спроведувањето на методи и техники за зголемување на ефикасноста во употребата на водата, односно системи за наводнување под притисок, контролни системи за закажано наводнување итн.</p> <p>Долгорочни инвестиции за реконструкција и проширување на системите со акумулации и наводнување.</p> <p>Финансиска поддршка за дислокација на лозја на повисоки надморски висини и примена на посоодветни/отпорни сорти на слана.</p> <p>Финансиска поддршка за интензификација на процесот на засадување нови лозја (само 2% од лозјата се обновуваат секоја година) за подобрување на старосната структура на лозјата</p>	<p>Опис на активност за адаптација</p>
<p>Земјоделство - сточарско производство</p> <p>Воведување на посебна сточна храна и техники на хранење за периоди кога има големи жештини</p> <p>Подобри живеалишта за животните со соодветна вентилација, климатизација во фармите и поставување на системи за ладење</p> <p>Воведување на постојан мониторинг на продуктивноста на фармите за корелација со топлинските бранови и високите температури со цел прецизно да се пресметаат загубите</p>	<p>Воведување на животни за расплод кои се генетски отпорни на топлина</p>

**Национален
стратешки
документ**

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)

**Врска до
документот**

http://unfccc.org/mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf#w

Приоритетни сектори

Опис на активноста за адаптација

Биолошка разновидност
Мониторинг на статусот на животински видови-вектори на заболувања
Изработка на листа на видови за кои е потребна „exsistit“ заштита
Усојување на стратешки инструменти за воведување на планови за управување со коридори во националното и регионалното просторно планирање
Студија на случај од спроведување на концептот на еколошка мрежа во регионалното планирање врз меѓусекторски пристап
Адаптација на плановите за управување со шумите во главните шумени биокоридори со цел нивна подобра функционалност во однос на влијанијата на климатските промени
Студија за трошоци и придобивки од влијанијата врз биолошката разновидност на системите за производство на енергија од алтернативни извори на енергија (хидролошки системи, сончева енергија, ветар)
Дефинирање на можни рути (биокоридори) за движење и миграција на растителни и животински видови загрозени од климатските промени
Утврдување на еколошкиот минимум за планинските водени екосистеми
Хидролошка студија за ранливоста на мочуриштата, планинските блага и глацијалните езера
Оценка на влијанието на периодични природни и предизвикани хидролошки ситуации врз биолошката разновидност на глацијалните езера во контекст на климатските промени
Оценка на влијанието на периодични природни и предизвикани хидролошки ситуации врз биолошката разновидност на планинските блага и извори во контекст на климатските промени
Оценка на влијанието на периодични природни и предизвикани хидролошки ситуации врз биолошката разновидност на мочуриштата во контекст на климатските промени
Оценка на влијанијата на предизвикани поплави врз грмушките тамарис, пределите со врба, топола и Рerіlоса во регионот на Г егвeлија
Студија за шумската граница во минатото и сегашноста и моделирање на идни промени предизвикани од климата

Мониторинг на статусот на туги (и инвазивни) видови растенија

ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)	
Национален стратешки документ	Врска до документот
http://unfccc.org/mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf	
Приоритетни сектори	
<p>Детално мапирање и моделирање на промените кај некои видови на планински пасишта како пилот студија за климатските промени</p> <p>Детална ревизија на националниот систем на заштитени подрачја во однос на адаптацијата на климатските промени</p> <p>Формирање на меѓусекторско тело од повеќе министерства кое ќе има одговорност да управува со водните ресурси и биолошката разновидност, со стратегија за активности</p>	
Опис на активност за адаптација	
<p>Здравје на луѓето</p> <p>Формирање на меѓусекторски комитет за југоисточниот регион за мониторинг на процесот на адаптација на климатските промени</p> <p>Зажакнување на тековните активности за јавно здравје во регионот</p> <p>Едукација и обука на здравствениите работници за справување/управување со влијанијата на КП и мерки за адаптација во форма на градење на капацитети во здравствениот сектор</p> <p>Креирање на информации и собирање на податоци + истражување на ефектите на КП врз здравјето во регионот, нагласено во оваа студија, вклучувајќи ги оние за кои има ограничени податоци или нема податоци</p> <p>Истражувачки студии за цената на штетите и ефектите врз здравјето како и анализа на трошоци и придобивки од мерките за адаптација за градење на капацитети</p> <p>Воспоставување на интегриран информациски систем за рано предупредување и мониторинг на здравјето под влијание на КП, како и воспоставување на мониторинг на загадувањето на воздухот + креирање и одржување на здравствена база на податоци во однос на КП</p>	
<p>Подготовка и спроведување на регионална Стратегија за адаптација на здравството на КП</p>	

<p>Национален стратешки документ</p>	<p>ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)</p>	
<p>Врска до документот</p>	<p>http://unfccc.org/mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf</p>	
	<p>Приоритетни сектори</p>	<p>Опис на активноста за адаптација</p>
	<p>Спречување на влијанијата или намалување на ризиците - изработка на планови за адаптација и отпорност во здравствените институции + зголемување на отпорност; надградба на постојниот болнички безбедносен индекс и на плановите за подготвеност при катастрофи</p>	
	<p>Подобрување на квалитетот на водата за пиење (и количината) особено во руралните подрачја</p>	
	<p>Воспоставување/подобрување на ефикасен систем за контрола на безбедноста на храната и спроведување на НАССР на сите нивоа на производство, транспорт и маркетинг на храна, вклучително и транспарентна и редовно ажурирана регионална база на податоци за безбедност на храна</p>	
	<p>Културно наследство</p> <p>Оценување на ранливоста на изграденото и археолошкото наследство како и на историските културни предели со брза проценка на влијанието</p> <p>Воспоставување на програма за мониторинг на штетите врз изграденото и археолошкото наследство, како и врз историските културни предели од краткорочните екстремни временски настани и долгорочните промени во климата</p> <p>Идентификација на алатки и мерки за адаптација за главните категории на културно наследство</p>	<p>Подобрување на разбирањето на негативните влијанија на климатските промени врз културното наследство</p>

Национален стратешки документ	ТРЕТ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ (2013)	
Врска до документот	http://unfccc.org/mk/content/Documents/TNP_ANG_FINAL_web.pdf	
Приоритетни сектори		Опис на активноста за адаптација
Ограничување на штетата преку спроведување на долгорочни стратегии за управување поврзани со адаптацијата на влијанијата од климатските промени врз наследството		